

Atstovavimo Lietuvos valstybei Europos Žmogaus Teisių Teisme ir Jungtinių Tautų komitetų bylose

**2025 m.
veiklos ataskaita**

Įžanginis žodis

2025 metais buvo minima Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 75 metų sukaktis, o Lietuvai – 30 metų dalyvavimo Konvencijos apsaugos sistemoje. Per šį laikotarpį Konvencija tapo vienu svarbiausių ir veiksmingiausių žmogaus teisių apsaugos instrumentų, padariusių reikšmingą įtaką Lietuvos teisei sistemai.

Praeiti metai buvo pažymėti ir reikšmingu proveržiu Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) sprendimų vykdymo srityje. Ne tik atstovaudami Lietuvai šiame teisme, bet ir koordinuodami jo sprendimų įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu, pasiekėme geriausią iki šiol rezultatą. Per metus buvo užbaigta beveik 60 proc. vykdymo priežiūroje buvusių bylų – tai kelis kartus viršija ankstesnių metų vidurkį ir rodo kryptingų pastangų rezultatą. Europos Tarybos Ministrų Komitetas 2025 m. priėmė sprendimus užbaigti vykdymo procesą 21 byloje, t. y. 58 proc. visų metų pradžioje vykdymo priežiūroje buvusių bylų. 2025 m. pabaigoje neįvykdytų sprendimų skaičius sumažėjo iki 18. Taigi, Teisingumo ministerijoje parengėme rekordinį skaičių vykdymo planų ir ataskaitų, komunikavome ir gynėme mūsų pozicijas Europos Taryboje.

Kryptingas dėmesys ir nuoseklus darbas leido pasiekti puikių rezultatų. Tai rodo, kad Lietuva rimtai ir atsakingai žiūri į savo tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje. Kartu pabrėžtina, kad EŽTT sprendimų įgyvendinimas dažnai yra sudėtingas ir ilgalaikis procesas, reikalaujantis kelių institucijų ir skirtingų valdžios grandžių bendradarbiavimo, nuolatinio dialogo bei sisteminių teisėkūros ir praktikos pokyčių. Tad šis pasiekimas yra visų už EŽTT sprendimų įgyvendinimą atsakingų institucijų ir ten dirbančių žmonių atsakingo požiūrio ir Teisingumo ministerijos veiksmingo koordinavimo rezultatas.

Pastaraisiais metais Lietuva aktyviai dalyvavo tarptautinių teismų procesuose, prisidėdama prie tarptautinės žmogaus teisių praktikos formavimo ir teise grindžiamos tarptautinės tvarkos stiprinimo. 2025 m. EŽTT pateikėme rašytines trečiosios šalies pastabas tarpvalstybinėje byloje *Ukraina prieš Rusiją (IX)*, kurioje nagrinėjama Rusijos Federacijos praktika persekioti politinius oponentus, vengti tokių atvejų tyrimo ir trukdyti kitų valstybių institucijoms siekti atsakomybės. Lietuva šioje byloje pateikė informaciją apie kitą Rusijos Federacijos praktiką – Lietuvos teisėjų, prokurorų ir tyrėjų, dalyvavusių tiriant 1991 m. sausio mėn. įvykius, baudžiamąjį persekiojimą. Šis įsitraukimas į EŽTT procesą atspindi nuoseklią Lietuvos poziciją ginant tarptautinės teisės principus, teisėjų ir teisėsaugos institucijų nepriklausomumą bei kovojant su teisingumo instrumentalizavimu politiniais tikslais.

2025 m. sulaukėme reikšmingo EŽTT įvertinimo kitoje Ukrainos tarpvalstybinėje byloje prieš Rusiją, kurioje buvo nagrinėjami skundai dėl žmogaus teisių pažeidimų Rusijai 2022 m. vasario 24 d. pradėjus plataus masto karinę invaziją į Ukrainą. EŽTT Didžioji kolegija byloje *Ukraina prieš Rusiją (X)* vienbalsiai konstatavo, kad laikotarpiu nuo 2014 m. gegužės 11 d. iki 2022 m. rugsėjo 16 d., t. y. iki dienos, kai Konvencija nustojo galioti Rusijai, ji pažeidė daugelį Konvencijoje įtvirtintų materialiuųjų teisių ir pareigą bendradarbiauti su EŽTT. Rusija įpareigota nedelsiant paleisti okupuotose teritorijose sulaikytus asmenis ir bendradarbiauti kuriant tarptautinį mechanizmą neteisėtai perkeltų Ukrainos vaikų nustatymui ir jų sugrąžinimui šeimoms. Lietuva į šią bylą, kartu su dar 25 valstybėmis, buvo įstojusi trečiosios šalies teisėmis taip prisidedama prie tarptautinės teisės principų gynimo.

Lietuva ir toliau išlieka tarp valstybių, prieš kurias, vertinant pagal gyventojų skaičių, į EŽTT kreipiamasi palyginti dažnai – 2025 m. duomenimis, maždaug 1 iš 10 000 Lietuvos gyventojų yra pateikęs peticiją. Kita vertus, tik labai maža dalis tų skundų yra pagrįsti, o 2025 m. bylų prieš Lietuvą skaičius buvo panašus į ankstesnių metų rodiklius, stebint bendrą bylų skaičiaus mažėjimo tendenciją. Pastebime, kad į bylas peraugantys skundai kelia teisiškai sudėtingus ir visiškai naujus klausimus. Pavyzdžiui, pernai EŽTT komunikuotose bylose pirmą kartą vertinami tokie klausimai kaip teisės būti pamirštam realizavimas, valstybės pozityvios pareigos prekybos žmonėmis kontekste, migracijos ir nacionalinio saugumo santykis.

Vertinant šias tendencijas platesniame kontekste, svarbu pažvelgti į Lietuvos bylinėjimosi EŽTT raidą per visą trisdešimties metų laikotarpį. Nuo Lietuvos prisijungimo prie Konvencijos 1995 m. bylinėjimosi Europos Žmogaus Teisių Teisme dinamika buvo cikliška. Pradiniu laikotarpiu bylų ir peticijų skaičius buvo santykinai nedidelis dėl nacionalinės teisės derinimo prie Konvencijos standartų ir riboto pareiškėjų informuotumo. Vėliau, didėjant teisiniam sąmoningumui ir advokatų kompetencijoms, stebėtas reikšmingas skundų skaičiaus augimas, kuris veikiau atspindėjo didesnes kreipimosi į EŽTT galimybes nei žmogaus teisių situacijos pablogėjimą. 2016–2018 m. laikotarpis tapo tam tikra struktūrinių problemų – kalinimo sąlygų, baudžiamojo proceso trukmės, nuosavybės teisių apsaugos ir kitų sričių – kulminacija. Tuo metu EŽTT intensyviai komunikavo bylas (vien 2017 m. Vyriausybei perduotos 76 naujos bylos) ir dažniau konstatuodavo Konvencijos pažeidimus – 25 atvejai 2017 m. ir 22 atvejai 2018 m. Vėlesniais metais sprendimų, kuriais nustatyti pažeidimai, dalis mažėjo, o didėjo nepriimtinių ir išbrauktų peticijų skaičius, kas rodo peticijų filtravimo mechanizmų stiprėjimą ir nacionalinių teisių gynimo priemonių veiksmingumo didėjimą. Pastaraisiais metais ryškėjanti peticijų ir komunikuotų bylų mažėjimo tendencija (palyginimui, 2017 m. Vyriausybei buvo perduotos 76 naujos bylos, o 2024 m. – tik 18) laikytina nacionalinės teisinės sistemos brandos rodikliu, atspindinčiu efektyvesnę teisių gynimą nacionaliniu lygmeniu ir subsidiarumo principo įgyvendinimą. Šios ilgalaikės tendencijos patvirtina,

kad esminę reikšmę turi Konvencijos standartų integravimas į nacionalinę teisę ir praktiką.

Nuo Konvencijos įsigaliojimo Lietuvai 1995 m. birželio 20 d. Europos Žmogaus Teisių Teismas priėmė ir viešai paskelbė daugiau kaip 500 sprendimų dėl beveik 600 peticijų (kai kuriose bylose sprendimai priimti dėl kelių sujungtų peticijų). Dėl maždaug pusės šių peticijų buvo priimti sprendimai dėl Konvencijos pažeidimų arba jos užbaigtos taikiai. Net 112 iš jų buvo susiję su Konvencijos 3 straipsniu (kankinimo uždraudimas), 75 – 6 straipsniu (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą), 39 – Pirmojo protokolo 1 straipsniu (nuosavybės apsauga), 36 – 8 straipsniu (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą), 25 – 5 straipsniu (teisė į laisvę ir saugumą), o pažeidimai dėl kitų Konvencijos teisių konstatuoti rečiau arba pavieniais atvejais. Iš viso EŽTT sprendimais pareiškėjams priteista apie 3 mln. eurų.

Svarbus vaidmuo stiprinant pasitikėjimą teisine sistema ir valdžios sprendimais tenka Konvencijos ir EŽTT praktikos sklaidai bei jų taikymui nacionalinėje teisėje. Todėl Teisingumo ministerija nuosekliai teikia institucijoms ir teismams EŽTT praktikos bylose prieš Lietuvą apžvalgas, plečia sprendimų vertimų į valstybinę kalbą apimtį ir užtikrina jų viešą prieinamumą. Tai sudaro prielaidas nuoseklesniam Konvencijos taikymui nacionalinėje praktikoje ir skundų prieš Lietuvą skaičiaus mažėjimui.

Kviečiu susipažinti su praeitų metų veiklos rezultatais, reikšmingais statistiniais duomenimis ir tendencijomis.

Richard Dzikovič

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos
Teisinio atstovavimo grupės vadovas,
Lietuvos Respublikos nuolatinis atstovas EŽTT

2025 m. veiklos rodikliai

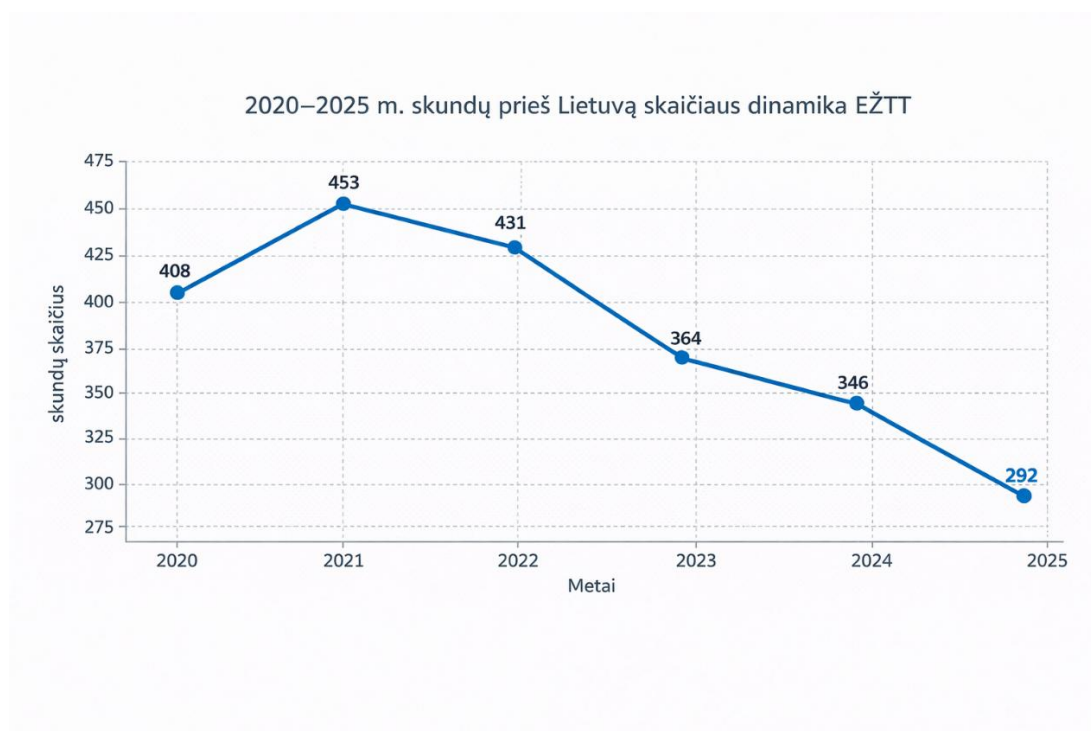
Europos Žmogaus Teisių Teismas

EŽTT pateiktų skundų prieš Lietuvą skaičiaus pokyčiai

292 asmenų skundai prieš Lietuvą buvo pateikti EŽTT 2025 m.

Palyginimui, 2024 m. tokių skundų buvo 346, 2023 m. – 364, 2022 m. – 431, 2021 m. – 453, 2020 m. – 408.

Pastarųjų metų statistika rodo nuoseklų skundų prieš Lietuvą mažėjimą. Žvelgiant į ilgesnio laikotarpio statistiką, stebimi skundų skaičiaus svyravimai, tačiau jau kurį laiką išliekanti skundų mažėjimo tendencija leidžia teigti, kad šalyje sprendžiamos sisteminės žmogaus teisių problemos, siekiama išvengti atvejų pasikartojimų, stiprinamas į žmogaus teises orientuotas požiūris teisėkūroje, didėja valdžios institucijų ir teismų kompetencijos taikant teisę, konkrečiai – Konvenciją, atsižvelgiama į EŽTT praktiką.

Jei paskaičiuotume, koks yra asmenų skundų prieš Lietuvą procentas nuo bendro EŽTT 2025 m. pateiktų skundų skaičiaus, tai sudarytų vos 0,9 procento. Kita vertus, svarbu vertinti asmenų skundų skaičių siejant jį su šalies gyventojų skaičiumi.

1 iš 10 tūkst.

Lietuvos gyventojų, 2025 m. duomenimis, skundėsi EŽTT.

Pagal bendrą skundų EŽTT skaičių, 2025 m. esame 21 vietoje iš 46 Europos Tarybos valstybių narių sąrašo. Vertinant skundų skaičiaus santykį su šalies populiacija, dešimčiai tūkstančių Lietuvos gyventojų tenka apie 1,01 skundo ir tai yra 12 vieta tarp didžiausių rodiklį turinčių valstybių. Gerokai viršijame šio rodiklio vidurkį 0,43 ir galime būti priskirti prie dažnai besiskundžiančios EŽTT visuomenės.

Šie rodikliai turi būti vertinami atsižvelgiant į EŽTT autoritetą tarp mūsų šalies gyventojų, jų pasiryžimą bylinėtis ir pakankamai aukšto lygio teisinį švietimą. Kita vertus, šį skaičių galima vertinti ir kaip skatinimą valstybei bei jos institucijoms pasistengti, kad žmonių pasitikėjimas nacionalinės valdžios institucijų ir teismų sprendimais didėtų, ir kartu, galbūt, mažėtų atvejų, pasiekiančių Strasbūro teismą.

Valdžios institucijos ir teismai turi ne tik patys puikiai išmanyti Konvenciją ir EŽTT praktiką, bet ir remtis jomis savo darbe, parodyti piliečiams, kaip taikoma Konvencija ir laikomasi EŽTT plėtojamo žmogaus teisių ir laisvių standarto.

10 430

peticijų prieš Lietuvą buvo pateiktos EŽTT per 30 metų, t. y. per visą laikotarpį nuo Lietuvos prisijungimo prie Konvencijos 1995 m.

Vertinant skundų prieš Lietuvą skaičių, reikia pažymėti, kad praktikoje daugiau nei 90 procentų skundų pripažįstami nepagrįstais arba nepriimtinais. 2025 m. 267 skundai buvo atmesti kaip akivaizdžiai nepagrįsti ar nepriimtini. Todėl kitas svarbus padėties šalyje vertinimo rodiklis – priimtų nagrinėti skundų, kurie tapo bylomis ir buvo nagrinėti pagal ginčo teiseną, skaičius.

EŽTT priimtoms nagrinėti bylos prieš Lietuvą

9

naujos bylos prieš Lietuvą EŽTT perduotos Vyriausybei 2025 m.

Palyginti su ankstesnių metų statistika, 2025 m. komunikotų bylų skaičius buvo gerokai mažesnis, pvz.: 2024 m. buvo perduota 18 naujų bylų, 2023 m. – 25, 2022 m. – 29, 2021 m. – 29, 2020 m. – 24. Nedidelis perduotų naujų bylų sumažėjimas 2025 m. siejamas su paties EŽTT darbo organizavimo procesų ypatumais ir teisėjo iš Lietuvos pasikeitimu (pereinamuoju laikotarpiu). Pabrėžtina, kad pastarųjų metų bylų skaičius yra gerokai mažesnis, palyginti, pvz., su laikotarpiu iki 2017 m. Taigi, bendrai stebint mažėjantį į bylas peraugančių skundų skaičių, galima kur kas užtikrinčiau manyti apie pozityvias permainas Lietuvos teisinėje sistemoje ir valdžios institucijų veikloje. Kita vertus, reikia pažymėti, kad nors bylų skaičius mažėja, jose keliama klausimai, žmogaus teisių problematika sudėtingėja, tad būtinas išsamus ir kompleksinis bylos aplinkybių ir taikytinos teisės tyrimas, dažnai – ir kitų institucijų ar

ekspertų įsitraukimas. Iš viso 2025 m. EŽTT valstybėms narėms perdavė daugiau kaip 11 tūkstančių bylų.

2 atvejais 2025 m. EŽTT kėlė naujus klausimus ankstesnėse bylose.

Dvejuose ankstesniais metais perduotose bylose EŽTT pateikė naujus klausimus, nurodydamas šalims pateikti papildomas pastabas. Taip nutinka, kai bylos nagrinėjimo metu paaiškėja naujų faktinių aplinkybių arba kai EŽTT mato poreikį patikslinti tam tikrus teisinius aspektus, reikšmingus bylos nagrinėjimui.

3 atvejais 2025 m. EŽTT Lietuvos valdžios institucijoms nurodė laikytis laikinųjų apsaugos priemonių nekomunikuotose bylose.

Prie naujų ir rekomunikuotų bylų prieš Lietuvą reikėtų pridėti 3 atvejus, kai EŽTT sprendimais Lietuvos atžvilgiu taikytos laikinosios apsaugos priemonės pagal EŽTT Reglamento 39 taisyklę. Visi atvejai buvo susiję su užsieniečių (migrantų) teisių užtikrinimu. Visais atvejais laikinosios apsaugos priemonės buvo panaikintos.

EŽTT duomenimis, 2025 m. pabaigoje buvo laukiama tolesnių veiksmų dėl 155 peticijų prieš Lietuvą, kurios dar nebuvo perduotos Lietuvai. Bylos valstybei perduodamos EŽTT nustatyta eiliškumo tvarka atlikus jų priimtumo testą.

52 EŽTT bylos prieš Lietuvą 2025 m. pabaigoje buvo administruojamos Teisingumo ministerijos teisininkų.

2025 m. Lietuvai perduotos bylos atspindi tiek pasikartojančias, tiek ir naujas Lietuvos teisinės sistemos suderinamumo su Konvencija problemas (žr. toliau pateiktą bylų problematiką).

3 straipsnis

(kankinimo uždraudimas),

8 straipsnis

(teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą),

Septintojo protokolo

1 straipsnis

(procesinės garantijos užsieniečių išsiuntimo atveju)

Byloje **S. D. prieš Lietuvą** pareiškėjas skundžia Lietuvos institucijų sprendimus dėl suteikto pabėgėlio statuso panaikinimo ir ketinimo išsiųsti jį į Tadžikistaną, kur jam neva grėstų persekiojimas dėl jo opozicinės veiklos. Jis taip pat skundžiasi, kad Lietuvos valdžios institucijos tinkamai neįvertino pavojaus, jog jis gali būti persekiojamas savo kilmės šalyje, taip pat poveikio jo privačiam ir šeimos gyvenimui bei jo vaikų interesams. Be to, jis teigia, kad jam nebuvo suteiktos pakankamos procedūrinės garantijos, nes priimant ginčijamus sprendimus buvo remiamasi jam neatskleista informacija, pagrįsta Valstybės saugumo departamento vertinimu dėl jo keliamų grėsmių nacionaliniam saugumui.

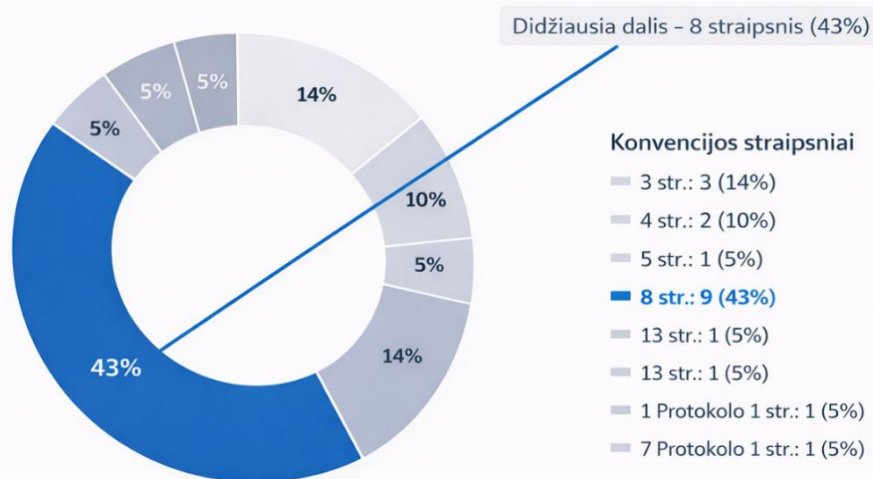
<p>„užsieniečio išsiuntimo nacionalinio saugumo pagrindais problematika, įskaitant procesines garantijas“</p>	<p>Šioje byloje EŽTT yra pritaikęs laikinasias apsaugos priemones ir įpareigojęs Lietuvos institucijas neišsiųsti pareiškėjo, kol vyksta bylos nagrinėjimas.</p>
<p>8 straipsnis (teisė į privatus ir šeimos gyvenimo gerbimą)</p> <p>„apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio skyrimo problematika“</p>	<p>Byloje R. S. prieš Lietuvą pareiškėja skundžiasi, kad dėl tariamai nepagrįstai jai skirtos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio. Bylos duomenimis, po buitinio konflikto atvykę policijos pareigūnai pareiškėjai skyrė apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderį, kuriuo jai 15 dienų buvo uždrausta artintis prie sutuoktinio ir jų vaikų ar su jais bendrauti. EŽTT byloje vertins, ar apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis pareiškėjai buvo skirtas remiantis tinkamu jos keliamo pavojaus sutuoktiniui ir jų vaikams vertinimu ir ar pareiškėjai nustatyti apribojimai buvo proporcingi, atsižvelgiant į keliamos rizikos pobūdį. Be to, EŽTT spręs, ar nacionalinė teisinė sistema ir praktika suteikė pareiškėjai tinkamas procesines garantijas, ypač atsižvelgiant į tai, kad apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis pareiškėjai buvo skirtas jos neišklausius ir kad ji neturėjo veiksmingų priemonių apskusti šio orderio skyrimą, nes jame nebuvo nurodyta jokių motyvų.</p>
<p>8 straipsnis (teisė į privatus ir šeimos gyvenimo gerbimą)</p> <p>„tarptautinio vaikų grobimo ir atsisakymo grąžinti vaiką pagal Hagos konvenciją problematika“</p> <p>„vaiko geriausių interesų vertinimo problematika“</p>	<p>Byloje Rooney prieš Lietuvą pareiškėjas, Jungtinės Karalystės pilietis, skundžiasi, kad Lietuvos teismai atsisakė grąžinti jo mažametę dukrą į Italiją, kur ji gyveno iki motinai išvykstant į Lietuvą. 2023 m. jo žmona su tuo metu beveik pusantrų metų dukra išvyko į Lietuvą, iš pradžių teigdama, kad tai laikina, tačiau vėliau tapo aišku, jog ji neketina grįžti. Pareiškėjas kreipėsi į institucijas, prašydamas grąžinti vaiką pagal Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo. Nors Lietuvos teismai pripažino, kad mergaitė buvo neteisėtai išvežta iš Italijos, jie nusprendė jos negrąžinti, motyvuodami, kad ji jau spėjo prisitaikyti prie gyvenimo Lietuvoje ir jos grąžinimas neatitiktų geriausių vaiko interesų. Pareiškėjo vertinimu, Lietuvos teismai neteisėtai taikė tarptautines taisykles, nes vaiko prisitaikymas prie naujos aplinkos paprastai vertinamas tik praėjus daugiau nei metams nuo išvežimo; o Lietuvos institucijos delsė nagrinėti vaiko grąžinimo klausimą. EŽTT šioje byloje vertins, ar atsisakymas grąžinti vaiką ir bylos nagrinėjimo trukmė nepažeidė pareiškėjo teisės į šeimos gyvenimo gerbimą.</p>
<p>4 straipsnis (vergijos ir priverčiamojo darbo uždraudimas)</p> <p>„valstybės pozityvių pareigų prekybos žmonėmis kontekste problematika“</p>	<p>Byloje G. N. prieš Lietuvą pareiškėja skundžiasi, kad jos sutuoktinis nebuvo tinkamai ir pakankamai griežtai nubaustas dėl jos išnaudojimo prostitucijai, kai ji dar buvo nepilnametė. Pareiškėjos teigimu, tokie veiksmai atitiko įvairiose tarptautinėse konvencijose ir Lietuvos baudžiamajame kodekse nustatytą prekybos žmonėmis sampratą, kadangi ji buvo parduodama seksualinio išnaudojimo tikslais, pasinaudojant įtaka jai ir piktnaudžiaujant jos pažeidžiamumu. Institucijos turėjo tinkamai įvertinti nusikalstamą veiką ir nubausti kaltininką, tačiau nepripažinę, kad tai buvo vaiko pardavimas, nacionaliniai teismai neįvykdė</p>

	<p>savo pozityvių pareigų pagal Konvenciją. EŽTT šioje byloje vertins, ar pareiškėja laikytina prekybos žmonėmis auka, ar nacionalinės institucijos tinkamai užtikrino prekybos žmonėmis aukų apsaugą pagal Konvencijos 4 straipsnį ir ar atsisakymas pripažinti veiką vaiko pardavimu pažeidė Konvenciją.</p>
<p>6 straipsnis (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą), 8 straipsnis (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą), 13 straipsnis (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę)</p> <p>„nesupažindinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga problematika“</p>	<p>Byloje Laužikas prieš Lietuvą pareiškėjas skundžiasi, kad svarstant jo atleidimą iš Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigų Teisėjų taryboje, jam nebuvo suteikta galimybė susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, kuria buvo grindžiami jam pareikšti kaltinimai. Prieiga prie šios medžiagos buvo suteikta Teisėjų tarybos nariams ir Respublikos Prezidento atstovams, o pats pareiškėjas su ja susipažino tik nagrinėjant bylą teisme. EŽTT šioje byloje vertins, ar pareiškėjui buvo suteikta reali galimybė pateikti savo argumentus ir susipažinti su visais drausminės bylos nagrinėjimo metu pateiktais įrodymais bei dėl jų pateikti pastabas, taip pat ar nacionalinės valdžios institucijos ir teismai rėmėsi pagal vidaus teisę neteisėtai gautais įrodymais. Be to, EŽTT nagrinės, ar pareiškėjo atleidimas iš teisėjo pareigų pažeidė jo teisę į privataus gyvenimo gerbimą atsižvelgiant į tai, kad sprendimas dėl jo atleidimo buvo grindžiamas ikiteisminio tyrimo medžiaga ir slapto sekimo duomenimis, su kuriais pareiškėjas Teisėjų taryboje nebuvo supažindintas. Galiausiai bus vertinama, ar pareiškėjas turėjo veiksmingą vidaus teisinės gynybos priemonę ginčyti savo atleidimą iš Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigų.</p>
<p>5 straipsnis (teisė į laisvę ir saugumą), Pirmojo protokolo 1 straipsnis (nuosavybės apsauga)</p> <p>„laikino sulaikymo ir turto arešto teisėtumo bei proporcingumo problematika“</p> <p>“teisės į laisvę ir nuosavybės apsaugos ikiteisminio tyrimo metu problematika“</p>	<p>Byloje Jucius prieš Lietuvą pareiškėjas skundžiasi teisių į laisvę ir nuosavybės apsaugą pažeidimais dėl ikiteisminio tyrimo metu jam pritaikytų procesinių prievartos priemonių. Pareiškėjas teigia, kad jo laisvė buvo apribota neteisėtai, nes skirtas laikinas sulaikymas neatitiko Baudžiamojo proceso kodekso nustatytų sąlygų, o laikinas nuosavybės teisių apribojimas buvo neproporcingas, be to, po to, kai buvo praleistas terminas kreiptis į teismą dėl šios priemonės pratęsimo, laikinas nuosavybės teisių apribojimas skirtas tam nesant teisinio pagrindo. Šioje byloje EŽTT vertins, ar pareiškėjas išnaudojo visas teisinės gynybos priemones Lietuvoje, ar jo sulaikymas buvo teisėtas ir ar turto areštas buvo teisėtas bei proporcingas.</p>
<p>8 straipsnis (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą)</p> <p>„nacionalinio saugumo ir teisės į</p>	<p>Byloje Vodo prieš Lietuvą pareiškėjas skundžiasi, kad jam buvo panaikintas leidimas nuolat gyventi Lietuvoje ir uždrausta atvykti į Šengeno erdvę, nors jis šalyje gyveno daugiau nei trisdešimt metų. Lietuvos institucijos nusprendė, kad pareiškėjo buvimas Lietuvoje kelia grėsmę nacionaliniam saugumui, ir šiuo pagrindu panaikino jo leidimą gyventi bei nustatė draudimą atvykti. Pareiškėjas su tuo nesutiko, pabrėždamas savo ilgalaikius ryšius su Lietuva ir tai, kad jis yra vienintelis</p>

<p>privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą interesų derinimo problematika“</p>	<p>asmuo, besirūpinantis Lietuvoje gyvenančia savo garbaus amžiaus motina. Teismai pareiškėjo skundus atmetė konstatavę, kad pareiškėjas nepateikė įrodymų, jog jo motinai būtina nuolatinė jo priežiūra, ir pripažino, kad nacionalinio saugumo interesai šiuo atveju yra svarbesni. EŽTT šioje byloje vertins, ar sprendimai panaikinti pareiškėjo leidimą gyventi ir uždrausti jam atvykti į Šengeno erdvę nepažeidė jo teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, atsižvelgiant į jo ilgalaikius ryšius su Lietuva, jo motinos sveikatos būklę bei nacionalinio saugumo argumentus.</p>
<p>8 straipsnis (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą)</p> <p>„teisė būti pamirštam“</p> <p>„asmens atvaizdo ir reputacijos apsaugos žiniasklaidos publikacijose problematika“</p>	<p>Byloje V. Š. prieš Lietuvą pareiškėjas skundžiasi dėl teisės būti pamirštam pažeidimo. Pareiškėjas 2012 m. nuteistas už tai, kad būdamas valstybės tarnautoju, tarnybinėse patalpose už užmokestį naudojosi trečiosios šalies teikiamomis seksualinėmis paslaugomis bei leido trečiajai šaliai vartoti narkotines medžiagas. Nacionaliniai teismai konstatavo, kad pareiškėjas diskreditavo valstybės tarnautojo vardą ir padarė didelę žalą valstybės interesams. Pareiškėjo baudžiamoji byla buvo plačiai aprašoma naujienų portaluose, todėl 2022 m. jis kreipėsi į keletą portalų su prašymu pašalinti arba nuasmeninti publikacijas, kadangi jose pateikta informacija neigiamai paveikė jo privatų gyvenimą. Pareiškėjo teigimu, keletas naujienų portalų pašalino arba nuasmenino publikacijas, o vienas portalas atsisakė tenkinti pareiškėjo prašymą ir nurodė, kad informacija atitiko teisėtą ir pagrįstą visuomenės interesą. Pareiškėjas kreipėsi į nacionalinius teismus, tačiau ieškinys buvo atmestas. Teismai konstatavo, kad žiniasklaidos teisė bei pareiga skleisti informaciją ir visuomenės teisė žinoti apie valstybei žalą padariusį asmenį, nepriklausomai nuo šio asmens vėlesnio statuso ir praėjusio laiko nuo pirminės paskelbtos informacijos, nusveria pareiškėjo teisę į privatų gyvenimą, kadangi aprašoma tema išlieka aktuali bei gali būti aptariama ir ateityje. Be to, pareiškėjas nepateikė pakankamai ir objektyvių įrodymų, kad publikacijos stipriai pakenkė jo asmeniniam gyvenimui. Šioje byloje EŽTT vertins, ar nacionalinių teismų atsisakymas tenkinti pareiškėjo prašymą dėl publikacijų nuasmeninimo ir jo nuotraukų pašalinimo pažeidžia pareiškėjo teisę į privataus gyvenimo gerbimą.</p>
<p>3 straipsnis (kankinimo uždraudimas)</p> <p>„smurto tarp kalinių problematika“</p>	<p>Byloje Stankevičius prieš Lietuvą pareiškėjas skundžiasi, kad jam atliekant laisvės atėmimo bausmę Pravieniškių pataisos namuose-atvirojoje kolonijoje, jis buvo sumuštas kitų kalinių, todėl nebuvo užtikrintas jo saugumas. Lietuvos teismai pareiškėjo skundą pripažino pagrįstu ir priteisė jam 800 eurų neturtinei žalai atlyginti. EŽTT vertins, ar pareiškėjas tebėra Konvencijos pažeidimo auka, atsižvelgiant į jam nacionalinių teismų priteistos neturtinės žalos dydį, ir ar kalėjimo administracija ėmėsi būtinų priemonių, kad apsaugotų pareiškėjo fizinę neliečiamybę.</p>
<p>Rekomunikuotos bylos</p>	
<p>8 straipsnis (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą), 14 straipsnis</p>	<p>2024 m. perduotoje byloje Svirplys ir Latvys prieš Lietuvą pareiškėjai skundėsi dėl institucijų atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą dėl homofobinio žodinio išpuolio ir grasinimų. Byloje buvo vertinama, ar nacionalinės institucijos tinkamai įvykdė pareigą veiksmingai iširti neapykantos nusikaltimą ir diskriminaciją LGBT asmenų atžvilgiu. Bylą</p>

<p>(diskriminacijos uždraudimas), 13 straipsnis (teisė į veiksmingą teisinę gynybos priemonę)</p> <p>„homofobinio žodinio išpuolio veiksmingo ištyrimo problematika“</p>	<p>EŽTT rekomunikavo, atsižvelgdamas į reikšmingus nacionalinių institucijų veiksmus nacionalinio proceso metu – pradėtą ikiteisminį tyrimą ir 2025 m. balandžio 15 d. Vilniaus miesto apylinkės teismo nuosprendį, kuriuo kaltininkas buvo nuteistas ir pareiškėjams priteistas turtinės ir neturtinės žalos atlyginimas. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, EŽTT uždavė papildomą klausimą dėl to, ar pareiškėjai vis dar gali būti laikomi Konvencijos pažeidimo „aukomis“ Konvencijos 34 straipsnio prasme. 2025 m. nutarimu EŽTT pripažino, kad Lietuvos institucijos tinkamai apgynė pareiškėjų teises (plačiau žr. ataskaitos skyrių „EŽTT išspręstos bylos prieš Lietuvą“).</p>
<p>5 straipsnis (teisė į laisvę ir saugumą)</p> <p>„teisės pasirinkti gynėją ir teisinę gynybos veiksmingumo problematika“</p>	<p>2023 m. perduotoje byloje Žukauskas prieš Lietuvą pareiškėjas skundėsi, kad sprendžiant dėl jo suėmimo jam nebuvo užtikrinta teisė į paties pasirinktą advokatą, nes jis nebuvo tinkamai informuotas apie posėdį, o valstybės paskirtas advokatas nesuteikė veiksmingos teisinės pagalbos. Rekomunikuodamas šią bylą, EŽTT pateikė papildomą klausimą dėl suėmimo posėdžio atitikties minimaliems procesiniams garantijų reikalavimams pagal Konvencijos 5 straipsnio 3 dalį, ypač ar pareiškėjo atveju advokato pagalba buvo būtina. Šioje byloje EŽTT taip pat vertins, ar pareiškėjui buvo užtikrinta veiksminga gynyba posėdžio dėl suėmimo skyrimo metu.</p>

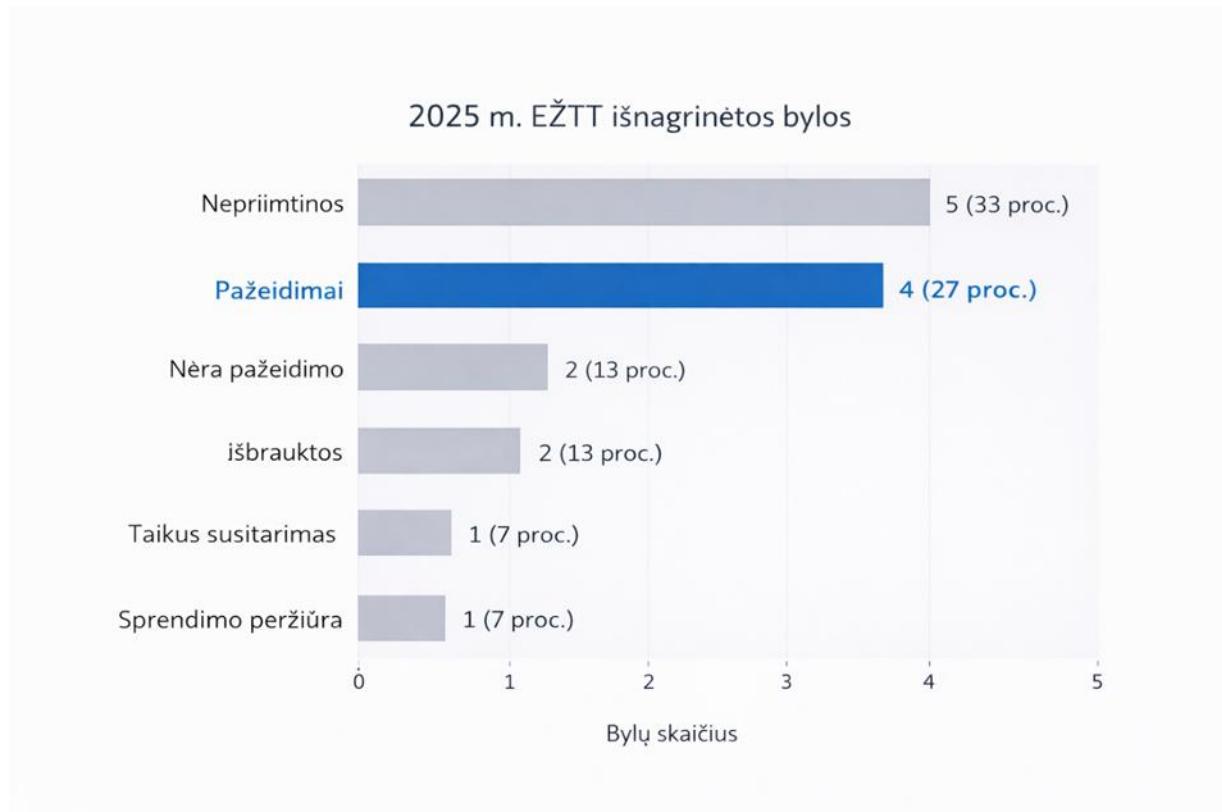
2025 m. EŽTT perduoti skundai pagal Konvencijos straipsnius

15

bylų 2025 m. EŽTT išnagrinėjo ir priėmė sprendimus ar nutarimus.

Iš šių 15 bylų 4 bylose nustatyti Konvencijos pažeidimai, 2 bylos išspręstos nenustačius pažeidimų, 1 byloje buvo peržiūrėtas jau priimtas sprendimas ir iš naujo išspręstas teisingo atlyginimo klausimas, 1 byloje patvirtintas taikus susitarimas, 5 bylose peticijos paskelbtos nepriimtiniomis ir 2 bylose peticijos išbrauktos iš sąrašo.

Žvelgiant į ankstesnių metų statistiką, bylų, kuriose nustatoma Konvencijos pažeidimų ir kuriose jų nenustatoma, santykis išlieka panašus. Pastarojo laikotarpio tendencija – apie trečdalis bylų išsprendžiamos nustačius Konvencijos garantuojamų teisių ir laisvių pažeidimų.

Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad, nepaisant bylų prieš Lietuvą mažėjimo ilguoju laikotarpiu, praktikoje nustatomų Konvencijos pažeidimų skaičius santykinai išlieka panašus. Tai rodo, kad panašų skaičių bylų, kurios yra sudėtingos teisės požiūriu ar turinčios reikšmingą poveikį nacionalinei žmogaus teisių sistemai ar standartams, ir toliau galutinai „išsprendžia“ ne nacionaliniai teismai, bet EŽTT.

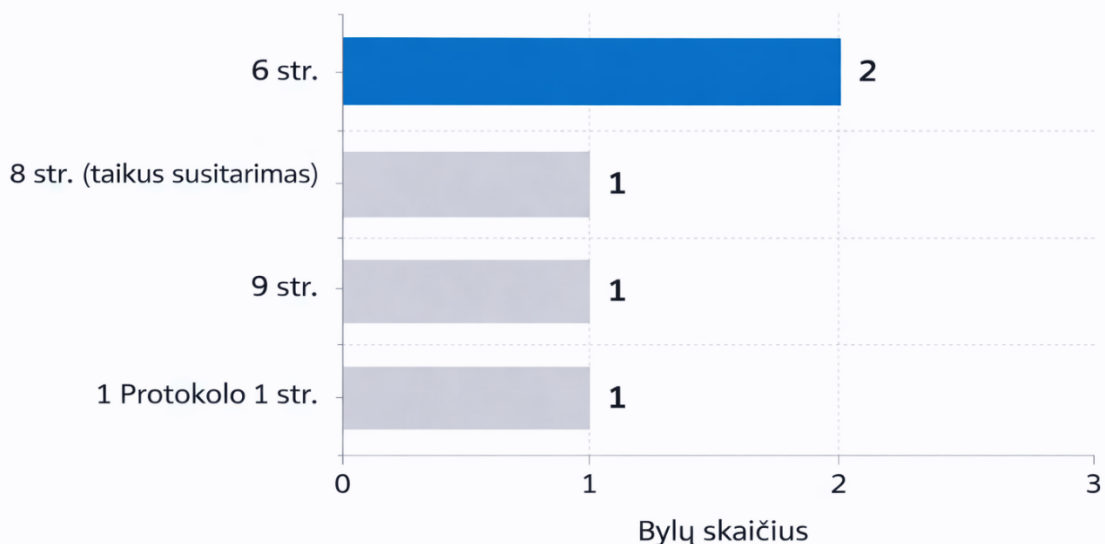
2025 m. EŽTT sprendimai bylose prieš Lietuvą atspindi tiek pasikartojančias, tiek ir naujas Lietuvos teisinės sistemos suderinamumo su Konvencija problemas (žr. toliau pateiktą sprendimų problematiką).

Bylos, kuriuose nustatyta Konvencijos pažeidimų arba sudaryti taikūs susitarimai

<p>Pirmojo protokolo 1 straipsnis (nuosavybės apsauga)</p> <p>„senaties termino pritaikymas neužtikrinus interesų pusiausvyros“</p> <p>„nuosavybės praradimo problematika“</p>	<p>Byloje Skučai prieš Lietuvą EŽTT paskelbė nepriimtinais kelis pareiškėjų skundus. Pirmiausia EŽTT atmetė skundą dėl negautos kompensacijos už padidėjusią namo Neringoje, kurį Lietuvos teismai statytojui nurodė griauti ir grąžinti pareiškėjams sumokėtą kainą, rinkos vertę dėl praleisto 6 mėnesių termino peticijai pateikti. Po to atmetė skundą dėl negautos kompensacijos už namą sumokėtą kainą, nes šis klausimas vis dar nagrinėjamas nacionaliniuose teismuose. EŽTT pareiškėjų teisės į nuosavybės apsaugą pažeidimą konstatavo dėl to, kad teismai, atmesdami pareiškėjų prašymą kompensuoti už prarastus namus, pritaikė senaties terminą ir taip, faktiškai atėmė galimybę veiksmingai apginti savo teises. EŽTT nuomone, pareiškėjai turėjo priešasčių tikėtis, kad valstybė išspręs situaciją taip, jog būtų išvengta namo griovimo, todėl toks teismų sprendimas neužtikrino teisingos viešojo intereso reikalavimų bei pareiškėjų teisės į nuosavybę apsaugos pusiausvyros.</p>
<p>6 straipsnis (teisė kreiptis į teismą)</p> <p>„teisės į teismą apribojimas“</p>	<p>Byloje Ruminas prieš Lietuvą EŽTT konstatavo, kad nacionalinių teismų atsisakymas atlyginti pareiškėjo bylinėjimosi išlaidas, patirtas administracinio teisės pažeidimo byloje, kurioje jis sėkmingai apskundė jam inkriminuotą pažeidimą dėl vairavimo apsvaigus nuo alkoholio, prilygo jo teisės kreiptis į teismą apribojimui.</p>
<p>6 straipsnio 1 dalis (teisė kreiptis į teismą)</p> <p>„veiksmingos teisminės peržiūros nebuvimas pareiškėjui ginčijant dekretu neįformintą Prezidento sprendimą jo iš naujo neskirti teisėju“</p>	<p>Byloje Misiūnas prieš Lietuvą EŽTT pripažino, kad nacionaliniai teismai nepagrįstai nenagrinėjo pareiškėjo (buvusio teisėjo) skundo esmės jam siekiant apskusti Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimą pareiškėjo iš naujo neskirti teisėju.</p>
<p>9 straipsnis (minties, sąžinės ir religijos laisvė)</p> <p>„religijos laisvės ir alternatyviosios karo tarnybos neužtikrinimas“</p>	<p>Byloje Rutkauskas prieš Lietuvą EŽTT konstatavo, kad sistema, pagal kurią jokiais atvejais negalima atleisti asmenų nuo privalomosios pradinės karo tarnybos ar su ja neatsiejamai susijusios tarnybos religinių įsitikinimų pagrindu, o numatyta galimybė atlikti alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą neužtikrina tikrai civilinės tarnybos, pažeidžia teisingą pusiausvyrą tarp visuomenės ir religinių įsitikinimų turinčių asmenų interesų.</p>
<p>Sprendimo peržiūra</p>	
<p>41 straipsnis (teisingas atlyginimas)</p>	<p>Byloje Girdauskienė prieš Lietuvą, kurioje buvo konstatuotas Konvencijos 6 straipsnio pažeidimas dėl teisės į teismą apribojimo dėl neproporcingo bylinėjimosi išlaidų paskirstymo civiliniame procese, EŽTT pareiškėjos</p>

<p>„teisės į teismą apribojimas“</p>	<p>prašymu peržiūrėjo 2024 m. lapkričio 12 d. paskelbtą sprendimą. EŽTT nustatė, kad kartu su rašytinėmis pastabomis pareiškėja pateikė prašymą dėl bylinėjimosi ir kitų išlaidų atlyginimo, tačiau dėl kanceliarinės klaidos šis reikalavimas nebuvo įtrauktas į bylos medžiagą. Atsižvelgdamas į šalių pastabas ir turimus dokumentus, EŽTT peržiūrėjo savo jau priimtą sprendimą, kuriuo pareiškėjai nebuvo priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, ir priteisė pareiškėjai 3 300 eurų kompensaciją už teises išlaidas, patirtas nagrinėjant bylą EŽTT.</p>
<p>Taikus susitarimas</p>	
<p>8 straipsnis (teisė į privataus gyvenimo gerbimą)</p> <p>„kalinių privataus gyvenimo apsaugos ir kompensacijos už pažeidimus problematika“</p>	<p>EŽTT patvirtino šalių sudarytą taikų susitarimą byloje Jurgo prieš Lietuvą, kurioje pareiškėjas skundėsi dėl kratos metu įkalinimo įstaigoje paimtų maisto papildų bei jo stebėjimo duodant šlapimo mėginį narkotikų testui. Nacionaliniai teismai buvo pripažinę pareiškėjo teisių pažeidimus minėtomis aplinkybėmis, tačiau nepriteisė žalos atlyginimo. Pagal taikų susitarimą Vyriausybė pareiškėjui įsipareigojo sumokėti 1 000 eurų kompensaciją.</p>

2025 m. nustatyti pažeidimai ir sudaryti taikūs susitarimai pagal Konvencijos straipsnius

Sprendimai, kuriuose nenustatyta Konvencijos pažeidimų, ir nutarimai dėl nepriimtinių bei išbrauktų bylų

<p>Pirmojo protokolo 1 straipsnis (nuosavybės apsauga)</p> <p>„privačių subjektų pareigos ir našta viešuosiuose pirkimuose“</p>	<p>Dėl tapataus dalyko bylas UAB „Profarma“ prieš Lietuvą ir UAB „Bona Diagnosis“ prieš Lietuvą sujungęs EŽTT pripažino, kad Lietuvos teismų sprendimai, nors ir ribojantys įmonių teises, buvo pateisinami: įpareigojimas grąžinti valstybei gautas lėšas, panaikinus Covid-19 testų pirkimo-pardavimo sutartis, buvo numatytas įstatyme, nuspėjamas pagal teismų praktiką ir siekė teisėto tikslo – užkirsti kelią piktnaudžiavimui bei apsaugoti viešąsias lėšas. EŽTT sutiko, kad viešųjų pirkimų srityje ypač esant ekstremaliajai situacijai, t. y. Covid-19 pandemijai, valstybė turi plačią vertinimo nuožiūros laisvę, o įmonės veikė nesąžiningai ir siekė perteklinio pelno, todėl proporcingumo principas pritaikytas tinkamai. EŽTT padarė išvadą, kad Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio pažeistas nebuvo.</p>
<p>2 straipsnis (teisė į gyvybę)</p> <p>„valstybės procesinės pareigos ištirti mirtį ir medicininį aplaidumo skundus“</p>	<p>Priimdamas sprendimą byloje Levon prieš Lietuvą EŽTT konstatavo, kad Lietuva nepažeidė teisės į gyvybę nagrinėjant pareiškėjo skundus dėl jo tėvo mirties ligoninėje. EŽTT pabrėžė, jog byloje buvo vertinama ne medicininės pagalbos kokybė, o tai, ar valstybė tinkamai įvykdė savo pozityvias procesines pareigas, nagrinėdama pareiškėjo skundus dėl galimo medicininio aplaidumo. EŽTT nustatė, kad Lietuvos teisinė sistema suteikė pareiškėjui pakankamas ir veiksmingas teisių gynimo priemones – galimybę inicijuoti civilinį procesą dėl žalos atlyginimo ir kreiptis dėl baudžiamojo tyrimo pradėjimo. Nors ne visi pareiškėjo keliami aspektai buvo išsamiai išnagrinėti civiliniame procese, EŽTT pažymėjo, kad šie klausimai buvo detaliam įvertinti ikiteisminio tyrimo metu. Todėl EŽTT padarė išvadą, kad valstybė tinkamai įvykdė savo pozityvias pareigas pagal Konvencijos 2 straipsnį.</p>
<p>Pirmojo protokolo 1 straipsnis (nuosavybės apsauga)</p> <p>„neteisėtas žemės užėmimas ar naudojimas“</p>	<p>Byloje Buja prieš Lietuvą EŽTT pareiškėjo skundą dėl jam skirtos baudos už kelio suarimą, kuris tariamai nebuvo tinkamai pažymėtas teritorijų planavimo dokumentuose, atmetė kaip nepagrįstą. EŽTT padarė išvadą, kad iš turimų oficialių dokumentų pareiškėjas turėjo suprasti, kad per jo naudojamą žemės sklypą eina bendro naudojimo kelias, todėl bauda, kurią jis gavo už šio kelio suarimą, buvo teisėta.</p>
<p>8 straipsnis (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą)</p> <p>„teisė į kontaktinius pasimatymus su sutuoktine“</p>	<p>Byloje Velečka ir Bui-Velečkienė prieš Lietuvą EŽTT pripažino, kad atsisakydamos suteikti pareiškėjams neribotus kontaktinius pasimatymus laisvės atėmimo įstaigoje, valdžios institucijos apribojo jų teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą. Tačiau EŽTT konstatavo, kad toks apribojimas turėjo teisinį pagrindą, be to, ši priemonė buvo taikoma siekiant užtikrinti netrukdomą ikiteisminį tyrimą bei užkirsti kelią naujoms nusikalstamosioms veikoms, ir todėl peticiją pripažino nepriimtina kaip aiškiai nepagrįstą.</p>

<p>Pirmojo protokolo 1 straipsnis (nuosavybės apsauga)</p> <p>„laikino nuosavybės teisės apribojimo proporcingumas“</p>	<p>Byloje Činikas prieš Lietuvą EŽTT pripažino peticiją akivaizdžiai nepagrįsta, konstatavęs, kad laikinas pareiškėjo banko sąskaitų areštas ikiteisminio tyrimo metu buvo teisėtas ir pateisinamas. EŽTT nustatė, kad nuosavybės teisės apribojimas turėjo aišką teisinį pagrindą nacionalinėje teisėje, siekė teisėto tikslo užtikrinti galimą civilinį ieškinį ar turto konfiskavimą ir, vertinant visas bylos aplinkybes, buvo proporcingas, nors EŽTT pažymėjo, kad jam kelia susirūpinimą tai, jog ginčijama priemonė buvo priimta neatsižvelgus į pareiškėjo pagrindinius poreikius.</p>
<p>Pirmojo protokolo 1 straipsnis (nuosavybės apsauga)</p> <p>„valstybės pozityvios pareigos apsaugoti pareiškėjų nuosavybės teises ginče tarp pareiškėjų ir kitų privačių asmenų“</p> <p>„asmenų turtinių teisių apsaugos problematika“</p>	<p>Byloje Skopienė ir Imbrasas prieš Lietuvą EŽTT pripažino, kad Lietuvos teismai užtikrino pareiškėjų (žemės sklypo ir statinių, kuriuos įkeitė trečiasis asmuo, savininkų) nuosavybės teisių apsaugą civiliniame ginče tarp privačių šalių. Pareiškėjai pripažino, jog sudarė savo turto pirkimo-pardavimo sutartį tik dėl akių ir niekada neketino parduoti viso savo nekilnojamojo turto. EŽTT konstatavo, kad pasirašydami tokią sutartį, kurioje buvo aiškiai nurodytos sutarties teisinės pasekmės, pareiškėjai prisiėmė riziką, kad naujasis turto savininkas, kurio teisės buvo nedelsiant įregistruotos viešajame registre, perleis šias teises kitiems asmenims, kurie įkeitė ginčo turtą kreditoriui. EŽTT konstatavo, kad pareiškėjai sėkmingai ginčijo atitinkamas pirkimo-pardavimo sutartis ir hipotekos sutartį, pagal kurią buvo įkeistas jų turtas. Pagal Lietuvos teisę pareiškėjai turėjo keletą galimybių reikalauti žalos atlyginimo iš asmenų, dėl kurių neteisėtų veiksmų buvo apribotos pareiškėjų nuosavybės teisės. Pareiškėjai buvo pripažinti trečiųjų asmenų G. S. ir V. S. kreditoriais bankroto procese, be kita ko, dėl sumos, kurią pareiškėjai turėjo sumokėti, kad išvengtų turto pardavimo iš varžytynių. Nors jų reikalavimas negalėjo būti patenkintas, nes G. S. ir V. S. buvo nemokūs, EŽTT pažymėjo, kad valstybė negali būti laikoma atsakinga už privačių skolininkų nemokumą.</p>
<p>8 straipsnis (teisė į privataus gyvenimo gerbimą)</p> <p>„valstybės tarnautojo papildomo darbo ribojimas“</p>	<p>Byloje Kiūdytė prieš Lietuvą EŽTT pripažino peticiją nepriimtina kaip aiškiai nepagrįstą, konstatavęs, kad atsisakymas leisti valstybės tarnautojai dirbti kitą darbą nepažeidė Konvencijos 8 straipsnio. EŽTT nustatė, jog įsidarbinimo ribojimas buvo numatytas nacionalinėje teisėje, siekė teisėto tikslo užtikrinti skaidrų ir veiksmingą mokesčių administravimą bei apsaugoti kitų asmenų teises, o nacionalinės institucijos atliko individualizuotą ir proporcingą pareiškėjos situacijos vertinimą, pagrįstą realia interesų konflikto ir institucijos reputacijos rizika; diskriminacijos argumentai taip pat buvo atmesti.</p>
<p>8 straipsnis (teisė į privataus gyvenimo gerbimą), 14 straipsnis (diskriminacijos uždraudimas)</p> <p>„homofobinio žodinio išpuolio veiksmingas ištyrimas“</p>	<p>Byloje Svirplys ir Latvys prieš Lietuvą EŽTT padarė išvadą, kad nacionalinių institucijų priemonės tiriant ir baudžiant už homofobinį žodinį išpuolį prieš pareiškėjus ir grasinimus fiziškai susidoroti su jais buvo tinkamos ir pakankamos. EŽTT palankiai įvertino, kad šioje byloje nacionalinis teismas su pareiškėjais – žodinio išpuolio ir grasinimų aukomis – elgėsi jautriai, rėmėsi EŽTT praktika ir nacionalinio teismo argumentai neturėjo jokių diskriminacinių nuostatų ar stereotipų. EŽTT konstatavo, kad nacionalinis teismas atskleidė homofobinį motyvą ir rimtai vertino nusikalstamą neapykantos veiką. Pareiškėjai neginčijo kaltininkui skirtos bausmės tinkamumo, todėl EŽTT nenagrinėjo šio klausimo. EŽTT manymu, pareiškėjams iš kaltininko priteistos sumos</p>

	(atitinkamai vienam pareiškėjui – 510 eurų turtinei žalai atlyginti ir 2 000 eurų neturtinei žalai atlyginti; kitam pareiškėjui – 1 000 eurų neturtinei žalai atlyginti) negali būti laikomos labai mažomis.
<p>9 straipsnis (minties, sąžinės ir religijos laisvė),</p> <p>13 straipsnis (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę),</p> <p>14 straipsnis (diskriminacijos uždraudimas)</p> <p>„religinių bendrijų valstybės pripažinimo diskriminacija ir veiksmingos teisinės gynybos priemonės nebuvimas“</p>	<p>Bylą Senovės baltų religinė bendrija „Romuva“ prieš Lietuvą EŽTT išbraukė iš savo bylų sąrašo, atsižvelgęs į tai, kad Seimas 2024 m. suteikė pareiškėjai valstybės pripažintos bendrijos statusą.</p> <p>Pažymėtina, kad tai buvo pakartotinė peticija, pateikta iki bendrijai palankaus EŽTT sprendimo įvykdymo.</p> <p>2021 m. birželio 8 d. sprendime EŽTT buvo konstatavęs, kad buvo pažeistos pareiškėjos teisės pagal Konvencijos 14 straipsnį, taikomą kartu su 9 straipsniu, dėl to, kad Seimas atsisakė suteikti jai valstybės pripažintos religinės bendrijos statusą, taip pat buvo pažeistas Konvencijos 13 straipsnis dėl to, kad pareiškėja bendrija neturėjo veiksmingos vidaus teisinės gynybos priemonės ginčijamam Seimo sprendimui apskūsti.</p>

Tarpvalstybinės bylos

2025 m. išnagrinėta 1 Ukrainos inicijuota tarpvalstybinė byla prieš Rusiją, kurioje Lietuva dalyvavo trečiosios šalies teisėmis, dar kitoje Ukrainos tarpvalstybinėje byloje prieš Rusiją Lietuva pateikė savo rašytines pastabas.

<p>2025 m. liepos 9 d. EŽTT Didžiosios kolegijos sprendime byloje Ukraina prieš Rusiją (X) (Nr. 8019/16, 43800/14 ir 11055/22) vienbalsiai nuspręsta, kad konflikto Ukrainoje metu nuo 2014 m. gegužės 11 d., kai prasidėjo karo veiksmai, iki 2022 m. rugsėjo 16 d., kai Rusija nustojo būti Konvencijos šalimi, buvo padaryti pažeidimai pagal šiuos Konvencijos straipsnius: 2 straipsnį (teisė į gyvybę), 3 straipsnį (kankinimo uždraudimas), 4 straipsnio 2 dalį (priverčiamojo darbo uždraudimas), 5 straipsnį (teisė į laisvę ir saugumą), 8 straipsnį (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą), 9 straipsnį (minties, sąžinės ir religijos laisvė), 10 straipsnį (saviraiškos laisvė), 11 straipsnį (susirinkimų ir asociacijos laisvė), 13 straipsnį (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę) ir 14 straipsnį (diskriminacijos uždraudimas) bei pagal Konvencijos Pirmojo protokolo</p>	<p>EŽTT nagrinėjama tarpvalstybinė byla Ukraina prieš Rusiją (IX) (Nr. 10691/21) dėl Rusijos Federacijos tariamos praktikos persekioti politinius oponentus, vykdamas organizuotas nužudymo operacijas, vengti tokių atvejų tyrimo ir trukdyti kitų valstybių institucijoms tirti šias situacijas bei siekti atsakomybės. 2021 m. gegužės 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė kreipėsi į EŽTT, prašydama leisti raštu pateikti savo pastabas trečiosios šalies teisėmis šioje tarpvalstybinėje byloje, pateikiant informaciją apie kitą (tarpvalstybinėje byloje nekeliamą) Rusijos Federacijos nusikalstamą praktiką, t. y. praktiką, nukreiptą prieš Lietuvos tyrėjus, prokurorus ir teisėjus, kurie tyrė 1991 m. sausio mėn. įvykius. 2025 m. balandžio 2 d. EŽTT informavo, kad Lietuvos Respublikai leista raštu pateikti šias pastabas trečiosios šalies teisėmis šioje tarpvalstybinėje byloje. EŽTT persiuntė Lietuvos Respublikos pastabas bylos šalims. 2025 m. kovo</p>
--	---

1 straipsnį (nuosavybės apsauga) ir 2 straipsnį (teisė į mokslą).

EŽTT konstatavo ir pareigą bendradarbiauti su šiuo teismu numatančio Konvencijos 38 straipsnio pažeidimą.

Teisingo atlyginimo klausimas pagal Konvencijos 41 straipsnį atidėtas.

EŽTT sprendime pasisakė ir dėl vykdymo priemonių: Rusija privalo nedelsiant paleisti visus asmenis, kuriems laisvė buvo atimta iki 2022 m. rugsėjo 16 d. okupuotoje teritorijoje ir kurie vis dar yra Rusijos valdžios institucijų žinioje; ir nedelsiant bendradarbiauti kuriant tarptautinį ir nepriklausomą mechanizmą, skirtą nustatyti visus vaikus, perkeltus iš Ukrainos į Rusiją arba Rusijos kontroliuojamą teritoriją iki 2022 m. rugsėjo 16 d., atkurti ryšį tarp vaikų ir jų šeimų arba teisėtų globėjų ir galiausiai juos suvienyti.

28 d. EŽTT taip pat leido Lenkijos Respublikai raštu pateikti savo kaip trečiosios šalies pastabas šioje tarpvalstybinėje byloje.

Atstovavimo valstybei EŽTT veiklos rodikliai

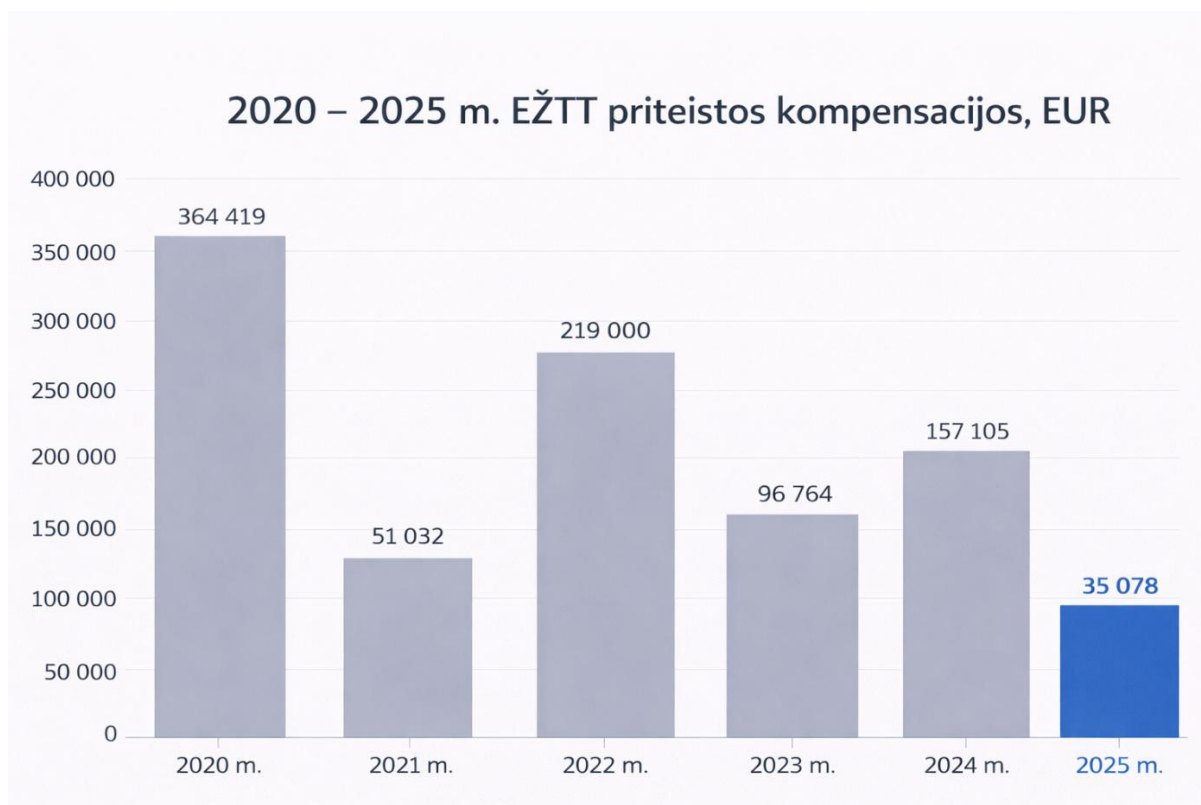
Teisingumo ministerijos teisininkai 2025 m. administravo einamaisiais metais ir anksčiau perduotas 67 bylas ir jose atstovavo valstybei. Iš viso parengta per 200 dokumentų, atlikti visi būtini procesiniai veiksmai, dedant pastangas siekiant išvengti procesinių terminų pratęsimo.

Bylų, kuriose nustatyta pažeidimų ir kuriose jų nenustatyta, skaičiaus santykis, taip pat EŽTT sprendimų motyvai aiškiai rodo veiksmingai organizuojamą atstovavimą valstybei.

EŽTT sprendimų vykdymo rodikliai

2025 m. Teisingumo ministerija 5 pareiškėjams išmokėjo EŽTT priteistas kompensacijas už Konvencijoje įtvirtintų teisių pažeidimus arba taikius susitarimus pagal 2025 m. įsigaliojusius sprendimus. Iš viso atlyginta 25 078 Eur.

Nors EŽTT priteisiamoms neturtinės žalos atlyginimo sumoms būdinga didėjimo tendencija, atsižvelgiant į besikeičiantį Europos šalių ekonomikos ir pragyvenimo lygį, pažymėtina, kad 2025 m. priimtuose sprendimuose yra priteista rekordiškai maža teisingo atlyginimo kompensacijų bendra suma – 35 078 Eur. Viso nuo Konvencijos įsigaliojimo Lietuvai EŽTT sprendimais pareiškėjams priteista 3 014 906.22 Eur.

EŽTT sprendimų įgyvendinimo koordinavimas

21 EŽTT sprendimo vykdymo priežiūra užbaigta per 2025 m.

2025 m. Teisingumo ministerija koordinavo 39 EŽTT sprendimų vykdymą, iš jų 4 naujos bylos, kuriose sprendimai įsiteisėjo 2025 m. 2025 m. pavyko sėkmingai užbaigti vykdymo priežiūrą net 21 byloje.

15 atvejų Teisingumo ministerija per 2025 m. pateikė EŽTT sprendimų įvykdymo ataskaitas, pagal kurias dalies bylų vykdymo priežiūra užbaigta.

Pastaraisiais metais EŽTT sprendimų vykdymo klausimai buvo prioretizuojami, imantis pastangų, kad visose bylose būtų neatidėliotinai imtasi vykdymo priemonių ir įdėta daug pastangų bei darbo, kad dėl visų priežiūroje esančių atvejų būtų pateikti atnaujinti vykdymo planai ir ataskaitos. Europos Tarybos EŽTT sprendimų vykdymo priežiūrą atliekančiai institucijai 21 kartą teikta atnaujinta informacija apie sprendimų vykdymo eigą, iš jų dėl 15 atvejų pateiktos sprendimų įvykdymo ataskaitos.

18 bylų 2025 m. pabaigoje EŽTT sprendimai dar nebuvo įvykdyti.

2025 m. pabaigoje sprendimų vykdymo priežiūra buvo tęsiama 18 bylų, iš jų 3 atvejais taikoma sustiprinta priežiūra (aukšto lygio politinė kontrolė Europos Tarybos Ministrų Komitete, debatai ir viešas įgyvendinimo planų ir ataskaitų svarstymas).

2025 m. įgyvendinti EŽTT sprendimai (baigta priežiūra)

<p>„nepagrįsti knygos apie tos pačios lyties asmenų santykius platinimo apribojimai“</p>	<p>Byloje Macatè prieš Lietuvą sprendimo vykdymo sustiprinta priežiūra užbaigta atsižvelgus į pareiškėjos knygos prieinamumą be amžiaus apribojimo bei į tai, kad remiantis nacionaline teise, ginčo Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 16 punktas negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbtas Konstitucinio Teismo nutarimas dėl jo prieštaravimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Taip pat buvo įvertinti teigiami pokyčiai Lietuvos teismų praktikoje ir informuotumo didinimo priemonės kovos su diskriminacija srityje.</p>
<p>„priverstinio hospitalizavimo teisiniai pagrindai ir psichikos sutrikimų turinčių asmenų teisių apsauga“</p>	<p>Byloje D. R. prieš Lietuvą sprendimo vykdymo priežiūra užbaigta atsižvelgus į tai, kad pareiškėjos priverstinis hospitalizavimas EŽTT priimant sprendimą jau buvo pasibaigęs, taip pat į 2022 m. priimtus Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimus, kuriais siekta nustatyti teisinį pagrindą asmens laisvei apriboti, kai nagrinėjant baudžiamąją bylą prireikia atlikti teismo medicinos ar ambulatorinę teismo psichiatrijos ekspertizę. Taip pat buvo įvertinta naujausia teismų praktika, rodanti, kad nacionaliniai teismai teikia didelę reikšmę psichikos sutrikimų turinčių asmenų teisių apsaugai su priverčiamųjų medicinos priemonių taikymu susijusiose bylose, įskaitant tokių asmenų dalyvavimo procese užtikrinimą ar švelnesnių priverčiamųjų medicinos priemonių nei hospitalizavimas svarstymą.</p>
<p>„teisėjo nešališkumo ir teismo sudėties sudarymo klausimai“</p>	<p>Byloje Sacharuk prieš Lietuvą sprendimo vykdymo priežiūra užbaigta atsižvelgus į tai, jog Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriuje paskirstant bylas teisėjams ir sudarant teisėjų kolegijas taikoma nuostata, pagal kurią teisėjas, jau dalyvavęs nagrinėjant bylą kasacine tvarka, nebeskiriamas jos nagrinėti pakartotinai, taip pat į tai, kad siekiant užkirsti kelią panašioms pažeidimams ateityje, 2025 m. būsimiems teisėjams numatytuose mokymuose bus akcentuojamas nešališkumo principas.</p>
<p>„religinės bendrijos pripažinimas“</p>	<p>Byloje Romuva prieš Lietuvą sprendimo vykdymo priežiūra užbaigta atsižvelgus į tai, jog Senovės baltų religinei bendrijai „Romuva“ 2024 m. Seimas suteikė valstybės pripažintos bendrijos statusą, taip pat į 2023 m. priimtus Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio pakeitimus, numatančius, kad atsisakymas suteikti valstybės pripažinimą religinei bendrijai turi būti tinkamai pagrįstas, o naujas prašymas dėl pripažinimo gali būti teikiamas po dvejų metų nuo Seimo nutarimo atsisakyti pripažinti įsigaliojimo dienos; be to, net ir tuo atveju, kai Teisingumo ministerija yra davusi palankią išvadą religinei bendrijai ir Seimo nutarimo dėl valstybės pripažinimo suteikimo religinei bendrijai projektas yra</p>

	parengtas, bet nepatvirtintas, valstybės pripažinimo klausimas Seime turi būti svarstomas pakartotinai, kol bus priimtas atitinkamas Seimo nutarimas.
„neteisėtos statybos padarinių eliminavimo išlaidų paskirstymas“	Bylose Tumeliai prieš Lietuvą ir Puišys prieš Lietuvą vykdymo priežiūra užbaigta, nes pareiškėjų individuali padėtis buvo ištaisyta po EŽTT sprendimų atnaujintuose nacionaliniuose procesuose, sprendžiant neteisėtų statybų padarinių šalinimo išlaidų paskirstymo klausimus. Be to, atsižvelgta į pozityvų reikšmingos Lietuvos teismų praktikos formavimą paisant EŽTT išvadų bylose prieš Lietuvą bei suformuotų gairių dėl proporcingumo principo taikymo.
„klaidos nuosavybės teisių atkūrimo procese bei jos ilga trukmė“	Bylose Grigolovič prieš Lietuvą , Geglis prieš Lietuvą , Vasilevska ir Bartoševič prieš Lietuvą sprendimų vykdymo priežiūra užbaigta įvertinus, kad buvo užbaigtas pareiškėjų nuosavybės teisių atkūrimas, taip pat atsižvelgus į teisėkūros priemones, siekiant pagreitinoti piliečių nuosavybės teisių atkūrimo procesą bei suteikiant piliečiams papildomas galimybes - atlyginti lygiaverčiu miško plotu iš laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų, taip pat įvertinus tai, kad Lietuvoje nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo procesas iš esmės yra užbaigtas.
„neapykantos kalba seksualinės orientacijos pagrindu“	Byloje Beizaras ir Levickas prieš Lietuvą sprendimo vykdymo priežiūra užbaigta atsižvelgus į Lietuvos teismų praktiką baudžiant už neapykantos kalbą seksualinės orientacijos pagrindu ir kitų Lietuvos institucijų veiklą siekiant užkirsti kelią tokiai neapykantos kalbai.
„neveiksmingas mirties aplinkybių tyrimas“	Byloje Tumėnienė prieš Lietuvą vykdymo priežiūra užbaigta, atsižvelgus į individualias bylos aplinkybes, dėl kurių ir atnaujinus ikiteisminį tyrimą po EŽTT sprendimo baudžiamojon atsakomybėn trauktino asmens nustatyti nepavyko, taip pat į Generalinės prokuratūros aktyvius veiksmus, kurių nuolat imamasi siekiant užtikrinti kuo geresnę, be kita ko, labai sunkių ir sunkių nusikalstamų veiksmų ikiteisminio tyrimo kokybę, optimalią jo atlikimo trukmę ir visapusiškai užtikrinti procesinių aspektų, atitinkančių baudžiamąjį proceso įstatymų reikalavimus, laikymąsi bei kitas kompleksines priemones.
„neišmokėtas atlyginimas už teisėjų įgaliojimų sustabdymo laikotarpį“	Byloje Anželika Šimaitienė prieš Lietuvą vykdymo priežiūra užbaigta, įvertinus, jog tai iš esmės buvo pavienis atvejis, kai nacionaliniai teismai netinkamai pritaikė vidaus teisėje numatytą reguliavimą ir nepriteisė teisėjai negauto atlyginimo už įgaliojimų sustabdymo laikotarpį, nors ji nebuvo pripažinta kalta baudžiamojame bylose, kuri buvo nutraukta suėjus senaties terminams. Taip pat buvo atsižvelgta į Konstitucinio Teismo suformuotą nekaltumo prezumpcijos išaiškinimą pasibaigus senaties terminui.
„išlaidų gynėjo (advokato) paslaugoms atlyginimas“	Byloje Ruminas prieš Lietuvą sprendimo vykdymo priežiūra užbaigta atsižvelgus į tai, kad nuo 2022 m. įstatymai numato, kad asmenims, kuriems nutraukta administracinio nusižengimo teiseną, iš valstybės lėšų atlyginamos išlaidos gynėjo (advokato) paslaugoms, bei į nacionalinių teismų praktiką panašiose bylose.

„netinkamos kalnimo sąlygos“	Užbaigta sprendimų bylose Oskirko prieš Lietuvą, Ščensnovičius prieš Lietuvą, Tamašauskas ir Radzevičius prieš Lietuvą, Vaidelys prieš Lietuvą, Lukošin prieš Lietuvą ir Einikis kiti prieš Lietuvą vykdymo priežiūra, kadangi pareiškėjai jau yra išėję į laisvę arba atlieka laisvės atėmimo bausmę iki gyvos galvos tinkamomis kalnimo sąlygomis, o bendrųjų vykdymo priemonių priežiūra tęsiama pagrindinėje byloje Mironovas ir kiti prieš Lietuvą.
„senaties termino pritaikymas neužtikrinus interesų pusiausvyros“ „nuosavybės praradimo problematika“	Byloje Skučiai prieš Lietuvą sprendimo vykdymo priežiūra užbaigta atžvelgus į tai, kad šioje byloje nustatytas pažeidimas kilo iš pavienio ydingo nacionalinių teismų sprendimo, nes gausi teismų praktika rodo, kad paprastai taikydami senaties terminą reikalavimams atlyginti žalą dėl pastatų griovimo nacionaliniai teismai nedaro to automatiškai, o paiso EŽTT jurisprudencijoje išplėtotų principų ir įvertina tai, kad tam tikrais atvejais pažeistų subjektinių teisių apsauga gali būti svarbesnė nei poreikis užtikrinti teisinių santykių stabilumą. Be to, buvo atsižvelgta į tai, kad negautos kompensacijos už sumokėtą kainą klausimas vis dar nagrinėjamas nacionaliniuose teismuose pagal prokuroro ieškinį, ginant viešąjį interesą.
„privataus gyvenimo apsaugos problematika įkalnimo įstaigose“	Vyriausybei sumokėjus taikaus susitarimo sąlygose numatytą 1 000 eurų kompensaciją, buvo užbaigta vykdymo priežiūra byloje Jurgo prieš Lietuvą .

EŽTT sprendimų įgyvendinimo sustiprinta priežiūra

2025 m. pabaigos duomenimis, dėl 3 bylų buvo taikoma sustiprintos priežiūros procedūra, kurią atlieka Europos Tarybos Ministrų Komitetas.

„translyčių asmenų teisinė padėtis“	Sprendimas byloje L. prieš Lietuvą , pagal kurį Lietuva privalo priimti teisės aktus, reglamentuojančius translyčių asmenų teisinę padėtį (lyties keitimą, dokumentų keitimą), neįgyvendintas nuo 2008 m. Kai kurios nacionalinės institucijos ėmėsi pavienių veiksmų translyčių asmenų teisei apsaugai gerinti, tačiau siekiant veiksmingai išspręsti situaciją būtini įstatymų pakeitimai.
„slaptame CŽA kalėjime laikytų asmenų teisių pažeidimai“	Sprendimams byloje Abu Zubaydah prieš Lietuvą, Al-Hawsawi prieš Lietuvą įvykdyti būtinos teisėsaugos institucijų atliekamo ikiteisminio tyrimo išvados dėl pareiškėjų laikymo CŽA slaptajame kalėjime Lietuvoje. Būtina parodyti, kad Lietuva dėjo diplomatines pastangas santykiuose su JAV, kad pareiškėjams būtų užtikrintas sąžiningas teismo procesas ir nebūtų pažeistos pamatinės teisės, o pareiškėjo Al-Hawsawi atžvilgiu taip pat turi būti siekiama, kad jam nebūtų įvykdyta mirties bausmė.

Jungtinių Tautų komitetų bylos

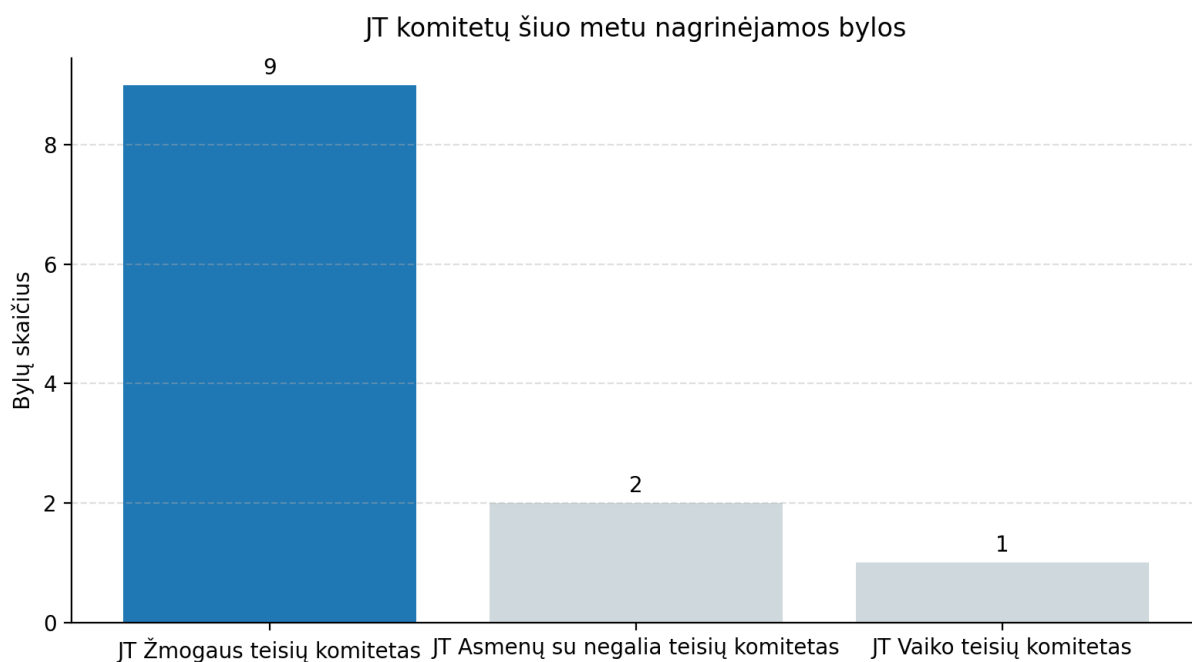

Teisingumo ministerija atstovauja valstybei Jungtinių Tautų Žmogaus teisių, Moterų diskriminacijos panaikinimo, Asmenų su negalia teisių, Priverstinio dingimo ir Vaiko teisių komitetų nagrinėjamosiose bylose.

Jungtinių Tautų komitetų priimtos nagrinėti bylos prieš Lietuvą

2025 m. Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitetas perdavė Lietuvai 1 naują bylą.

Iš viso 2025 m. Teisingumo ministerijos teisininkai administravo 12 Jungtinių Tautų komitetuose nagrinėjamų bylų prieš Lietuvą. Taip pat koordinavo Jungtinių Tautų komitetų 3 išvadų vykdymą.

Jungtinių Tautų komitetų 2025 m. perduotos bylos

„tarptautinės apsaugos suteikimo užsieniečiams problematika“

Byloje **A. T. prieš Lietuvą** pareiškėjas Žmogaus teisių komitetui skundžiasi, kad atsisakiusios suteikti jam prieglobstį, Lietuvos institucijos netinkamai įvertino skundo autoriaus pateiktus duomenis ir įrodymus, jog Baltarusijoje jam gresia visiškai pagrįsta persekiojimo dėl jo politinių įsitikinimų ir dalyvavimo opozicijos veiklose baimė. Tokiu būdu Lietuvos institucijos neužtikrino, kad nebūtų pažeistas kankinimų, žiauraus elgesio ir žeminančio baudymo draudimas. Be to, pareiškėjo teigimu, jam nebuvo veiksmingai užtikrinta teisė į teisingą teismą, kai Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas atsisakė priimti pirmoje instancijoje netirtus įrodymus.

Informacija apie atstovavimą

- [Europos Žmogaus Teisių Teisme](#)
- [Jungtinių Tautų komitetuose](#)

Teisingumą
kurkime drauge!

Tm.lrv.lt